



# **A Nemzeti Alkalmazkodási Központ bemutatása**

**Bencsik János**

**a Nemzeti Alkalmazkodási Központ vezetője  
az MFGI igazgató-helyettese**

**Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia bemutatása  
NÉS Műhelyvita  
2013. november 13.**



# A megbomlott egyensúly természete

- > A globális és hazai szinten jelentkező **pénzügyi és gazdasági problémák csak tünetek.**
- > A valódi ok a **természeti és társadalmi erőforrások túlfogyasztása.**
- > A **gazdasági növekedés „kényszere”** nem teszi lehetővé a környezeti és társadalmi erőforrások szükséges és elégséges mértékű megújulását.
- > A változások nem a földi életet, hanem „csak” annak ma ismert **civilizációs rendszerét veszélyeztetik.**
- > Fel kell ismernünk az **egymásba foglalt rendszerek** természetét: a gazdaság a társadalom alrendszere, amely pedig a természet adta kereteken belül működhet.
- > Nem környezetvédelmi intézkedésekre, hanem **teljes társadalmi-gazdasági megújulásra van szükség.**

**A fenntartható társadalom kialakulása kulturális kérdés!**



# Az értékváltás elkerülhetetlen

**Fenntarthatóság:** a jövőbeni fejlődést nem lehet a természeti erőforrások korlátlan felhasználására, a társadalmi erőforrás-megújító intézményrendszer leépülésére, illetve az eladósodásra alapozni.

- > A legfőbb cél a társadalom és a gazdaság olyan átalakítása, amely lehetővé teszi az **ökológiai korlátoknak való megfelelést**.
- > A belátáshoz viszont kellő tájékozódás, összefüggésekben, **rendszerben történő gondolkodás** szükséges.



## Az éghajlati sérülékenység területi különbségei

- > Magyarországon különböző természetű, és eltérő okokra visszavezethető területi egyenlőtlenségek (pl. a nyugat-keleti, a városias-vidékiek térségek egyenlőtlenségei) figyelhetők meg.
- > Az éghajlatváltozás során bekövetkező hatásokra tovább mélyülhetnek a területi különbségek, ugyanis az egyes térségek más-más módon és mértékben sérülékenyek a változásokkal szemben.
- > A sérülékenység mértékét az éghajlati paraméterek, a természeti környezet jellemzői és a társadalmi-gazdasági mutatók összessége határozza meg.





# Mindez nemzetbiztonsági kérdésként jelentkezik

- > Ezért **összkormányzati szinten koordinált stratégiára, ágazati politikákba integrált cselekvési tervek**re van szükség
- > Elsődleges **nemzetbiztonsági szempontok**:
  - > **demográfiai** helyzetünk stabilizálása és fejlesztése
  - > az **élelmiszer** önrendelkezés biztosítása
  - > az **energia**függésünk csökkentése
  - > **víz**kormányzási, hidrológiai fejlesztések megvalósítása
  - > **Katasztrófavédelem** felkészítése és megerősítése
  - > kockázatelemzés a **kritikus infrastruktúra** típusokra
  - > a lakosság és a gazdasági szereplők **környezeti tudatosság**ának növelése



NAK

NEMZETI ALKALMAZKODÁSI KÖZPONT  
Magyar Földtani és Geofizikai Intézet

## A NAK intézményi háttere

- > A Nemzeti Alkalmazkodási Központ (NAK) a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet **(MFGI) önálló szervezeti egysége.**
- > Az MFGI fő feladata a földtani és természeti erőforrásokkal kapcsolatos alap- és alkalmazott kutatások elvégzése, tér-adatbázisok felépítése.
- > A NAK **2012 áprilisában** kormányzati döntés alapján jött létre.
- > Szakpolitikai felügyeletét az **NFM szakállamtitkársága** látja el.
- > Más minisztériumokkal és háttér- és tudományos intézetekkel is együttműködik.





# A NAK tudományos és kommunikációs feladatai

## Kutatásaink

- > a **klímaváltozásra**,
- > az erőforrás szűkösségre,
- > az azokat **kiváltó** folyamatokra és hatásokra,
- > az üvegházhatású gázok hazai **kibocsátás-csökkentésének** lehetőségeire,
- > a klímaváltozás hazai hatásaihoz való **alkalmazkodásra** irányulnak.

## Célja

- > hogy a **létrejött „tudást”** megismertesse, alkalmazásának létjogosultságát a döntéshozókban és a közvéleményben megerősítse.



**NAK**

NEMZETI ALKALMAZKODÁSI KÖZPONT

Magyar Földtani és Geofizikai Intézet

# Stratégiai tervezés a NAK-ban





# Miért kell stratégia az éghajlatváltozásra?

- > Kárpát-medencei létalapjaink – gazdag vízkészleteink, termőföldjeink, erdeink, változatos élővilágunk – tartós megóvása **nemzetstratégiai jelentőségű**.
- > Az éghajlatváltozás hatásai olyan **komplex problémakört alkotnak**, mely kihívásokra hatásos választ csak összehangolt, távlatos koncepciók adhatnak.
- > A **klímavédelem horizontális szempontjai** szinte minden gazdaságfejlesztési, regionális fejlesztési programban meg kell jelenjenek
- > A **NÉS cél- és eszközrendszer**e lehetővé teszi az EU pénzügyi források éghajlatvédelmi célú felhasználásának tervezését, fókuszált megvalósítását és nyomon követését.





# Miért van szükség a NÉS megújítására?

- > A NÉS-1 **kellő szakmai megalapozottsággal** került kidolgozásra.
- > De nem vette figyelembe, hogy az **éghajlatváltozás hatásai a térben differenciáltan jelentkeznek** és a társadalmi-gazdasági rendszerek területi különbségeiből fakadóan az egyes térségek alkalmazkodóképessége is eltérő.
- > A NÉS-1 célrendszere és felépítése jelentős kettősséget mutatott: a **mitigációs munkarészek jelentős túlsúlya jellemezte. – Az alkalmazkodásra nagyobb hangsúlyt kell fektetni.**
- > A célok és intézkedések nem, vagy csak **részben integrálódtak a 2007-2013-as EU-s költségvetési időszak programjaiba.**
- > Megvalósulásának **nyomon követése nem megfelelően biztosított.**





## **II. A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia részei**

# **1. Helyzetértékelés**



## Várható éghajlatváltozás Magyarországon - összefoglaló értékelés (2021-2050)

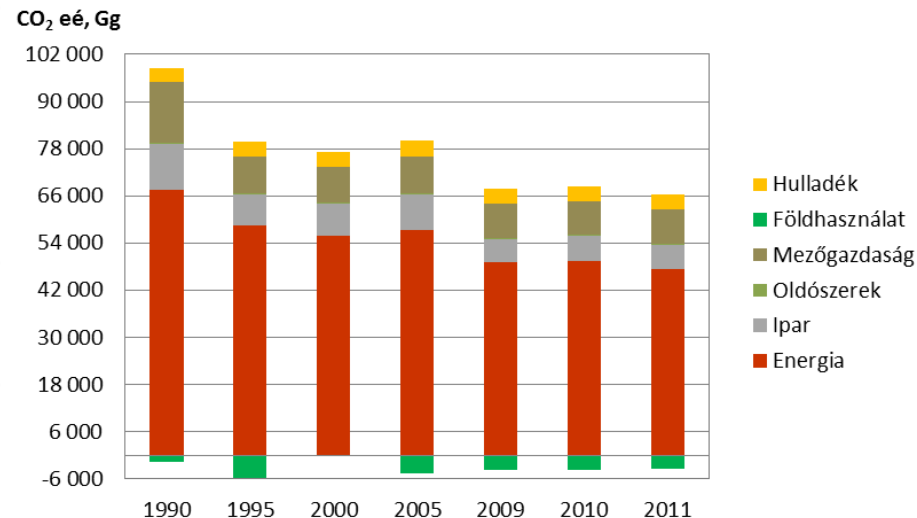
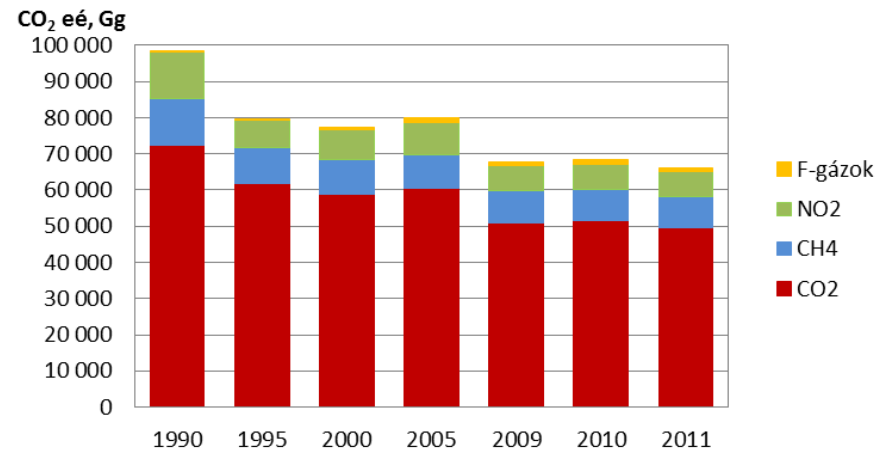
- > Az **évi középhőmérséklet** 1-2,5 fokos emelkedése valószínűsíthető, télen és nyáron valamivel nagyobb felmelegedésre számíthatunk.
- > **Fagyos napok száma** 30-35%-kal csökkenhet, míg a hőségriadós napok száma – különösen az ország középső és délkeleti térségeiben – több, mint 30 nappal gyarapodhat.
- > **Télen a csapadék mintegy 15-20%-os növekedése, nyáron pedig 10-30%-os csökkenése vetíthető előre, de az eredmények nem szignifikánsak.**
- > **Száraz napok száma télen 10-15%-kal csökkenhet, nyáron pedig – különösen a Dunától keletre – 15-25%-kal növekedhet.**
- > Összességében a hőhullámok gyarapodásával és a jelenleginél szélsőségesebb vízjárással kell számolni.
- > **A szélsőségek várható alakulása elsősorban Magyarország középső, keleti, és délkeleti területeit érinti kedvezőtlenül, mely a területi sérülékenység vizsgálatok jelentőségére hívja fel a figyelmet.**



# ÜHG kibocsátások hosszú távú alakulása

- > Magyarország kibocsátása a nyolcvanas évek közepe óta **40 százalékkal csökkent.**
- > Ennek elsődleges oka a **szocialista nehézipar összeomlása** volt, melynek következtében munkahelyek százazreit veszítettük el.
- > Másodlagos oka a **szén földgázzal történő felváltása** volt, mely súlyos függőséget keletkeztetett.
- > 2011-ben a **kibocsátások legnagyobb része (71,2%) az energiaszektor számlájára írható**, ezt követi a **mezőgazdaság** 13,1%-os, az **ipari folyamatok** további 10,0%-os, majd végül a **hulladékszektor** 5,2%-os részesedéssel.

Az üvegházhatású gázok kibocsátásának alakulása 1990 és 2011 között, üvegházgázok szerinti bontásban, valamint ágazatonként





# Ajánlások, javaslatok a NÉS-2 kidolgozásához

## Ajánlások, javaslatok a NÉS-2 kidolgozásához

1. A **területi különbségeket figyelembe kell venni** a helyzetértékelés, valamint a célrendszer és az intézkedések meghatározása során.
2. A Hazai Dekarbonizációs Útiterv és a Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia kidolgozása során biztosítani kell a **mitigációs és adaptációs munkarészek közötti koherenciát és egyenrangúságot**.
3. Erősíteni kell az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó **szemléletformálási tevékenységet**. E témakör jelenti az éghajlatváltozás megelőzése és a hatásokhoz való alkalmazkodóképesség erősítése mellett a beavatkozási lehetőségek harmadik pillérét.
4. A **Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer (NATÉR)** létrehozása keretében komplex, szisztematikus monitoringon alapuló, a környezeti, társadalmi és gazdasági információkat integráló adatbázis-rendszer és értékelési módszertan kidolgozása szükséges.
5. A NÉS-2-ben meghatározott célokat és intézkedéseket **integrálni kell a fejlesztéspolitikai programdokumentumokba**, továbbá biztosítani kell a támogatások hasznosulásának értékelhetőségét a megfelelő indikátorokkal.



## **II. A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia részei**

# **2. A magyarországi éghajlatpolitika stratégiai alapjai**

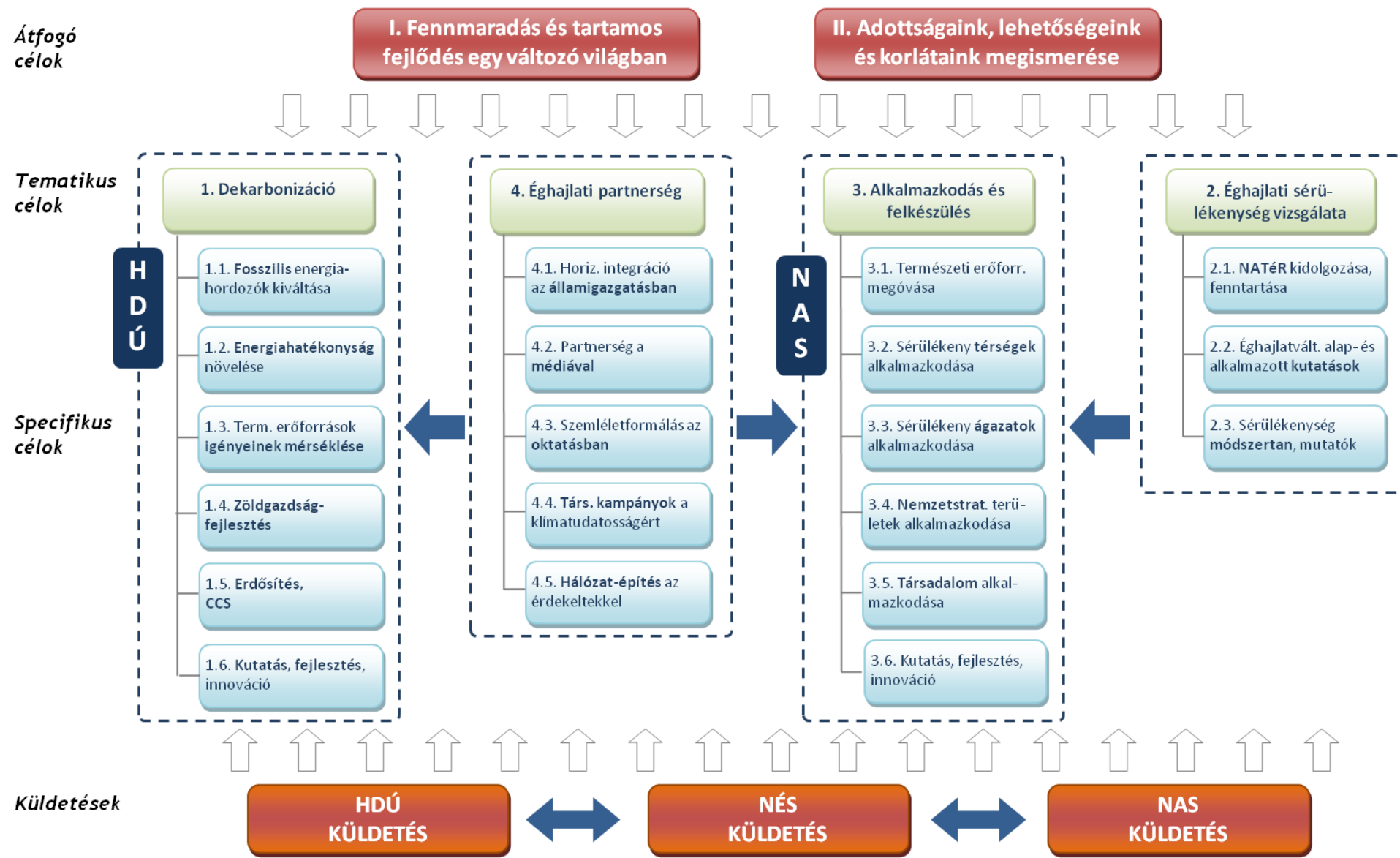




# A NÉS stratégiai keretei

A nemzetközi klímapolitika, a hazai zöldgazdaság-fejlesztés és a változásokhoz történő alkalmazkodás átfogó keretrendszer, mely az éghajlatvédelem céljait és cselekvési irányait tükrözi mind ágazati mind területi dimenziókban a szakpolitikai és gazdasági tervezés számára, illetve a társadalom egésze felé.

# A második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS), a Hazai Dekarbonizációs Útiterv (HDÚ) és a Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia (NAS) egyesített célrendszere





**NAK**

NEMZETI ALKALMAZKODÁSI KÖZPONT  
Magyar Földtani és Geofizikai Intézet

# Köszönöm a figyelmet!

<http://nak.mfgi.hu>